

Aktualizovaný Implementační akční plán České technologické platformy pro udržitelnou chemii SUSCHEM CZ

Aktualizace z července 2026

Aktualizace byla provedena v rámci projektu „Suschem V“ (projekt CZ.01.01.01/07/24_052/0005274) za podpory programu Ministerstva průmyslu a obchodu ČR a spolufinancování Evropské unie.

Neratovice, červen 2026

PROJEKT **SUSCHEM V**

je spolufinancován **Evropskou unií.**

Udržet konkurenceschopnost českého chemického průmyslu, a to i v podmínkách současného zpomalování české ekonomiky, rostoucí zahraniční konkurence a existence nových hrozeb

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

SUSCHEM CZ

Více projektů podpořených Evropskou unií na www.mapaprojektu.cz

OBSAH:

Úvod	4
Rizika budoucího vývoje a nové výzvy	4
Strategie spolupráce	6
Závěry	7
Seznam použitých zkratk.....	7

Úvod

Aktualizovaný Implementační plán (dále IAP) reaguje především na nové situace vzniklé v důsledku geopolitické nestability v posledních letech, omezení dostupnosti surovin pro chemický průmysl (blokace obchodních tras), válečné konflikty, a pokračujícím tlakem na dekarbonizaci chemického průmyslu v souvislosti se strategií Green Dealu.

Řada těchto vlivů, akceleroje nezbytnost redefinice IAP a dalších koncepčních dokumentů SUSCHEM CZ. Je třeba usilovat o užší zacílení a orientaci části výzkumných kapacit do monitorování, analýzy a návrhu řešení rizik s celospolečenským dopadem.

Mnoho doporučení, uvedených v tomto IAP, se objevuje i v Akčním plánu digitální a zelené transformace, kde je patřičně detailně popsáno, proto při aktualizaci IAP došlo k jeho významnému zkrácení.

Jedním ze základních strategických dokumentů pro nadcházející období je materiál publikovaný Evropskou komisí dne 11.12.2019 „**EU GREEN DEAL**“, zelená politika, či zelený úděl (dále EGD), který pokrývá skoro všechny oblasti lidské činnosti – energetiku, dopravu, průmysl (vč. chemického průmyslu) i zemědělství a potravinářství a je ambiciózním projektem s očekávaným rozpočtem v řádu stovek miliard EUR. jeho cílem je zásadní změna politicko-společenského, environmentálního i byznysové prostředí v EU. Očekávané dopady do ekonomiky členských států EU budou enormní. Týká se to také ČR, která vytváří 35 % svého HDP v průmyslu. Chemický průmysl v ČR je třetím největším co do tržeb, tak i v počtu zaměstnaných pracovníků. Vyhodnocení dopadů zavádění EGD je pro další rozvoj chemického průmyslu (a na něj navazujících ostatních průmyslových odvětví) naprosto zásadní, stejně jako formulování potřebných opatření, která pomohou v ČR dlouhodobě udržet chemický průmysl jako producenta celé řady surovin a produktů strategického významu.

Dalším strategickým dokumentem EU je „**Chemical Strategy for Sustainability**“¹ a navazující materiál Rady vlády ČR **Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR 2021+²**, který ve struktuře Inovační strategie ČR do roku 2030 představuje jeden z nástrojů plnění cílů financování a hodnocení výzkumu a vývoje. Součástí tohoto strategického dokumentu je doplněné Opatření č. 27, které umožní redefinici Národních priorit orientovaného výzkumu cestou podpory specifických výzkumných programů relevantních pro oblasti definovaných hrozeb s celospolečenským dopadem. V květnu 2020 zpracoval CEFIC připomínky k tomuto základnímu dokumentu³.

Rizika budoucího vývoje a nové výzvy

Rizika budoucího vývoje

- Nejvyšší schodek státního rozpočtu v historii ČR

¹ https://environment.ec.europa.eu/strategy/chemicals-strategy_en

² <https://vyzkum.gov.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=913172>

³ <https://cefic.org/resources/cefic-position-paper-on-chemical-strategy-for-sustainability/>

- **Sucho nejhorší za posledních 500 let** – nebezpečí regulace spotřeby vody – omezování výroby v chemickém průmyslu
- **Dopady EGD-14.** dubna byla zveřejněna výzva s názvem „**for Green Recovery**“, k níž dal podnět předseda Výboru pro životní prostředí Evropského parlamentu, společně s 180 zástupci z řad politiků a zástupci průmyslu, odborových organizací, nevládních organizací a expertních skupin. Cílem výzvy je vytvořit evropskou alianci za účelem „zeleného oživení“.
- **Neustále rostoucí počet obyvatel na Zemi vyvolává extrémní problémy se zajištěním potravin**
- **Růst cen energií, emisních povolenek a některých základních surovin**
- **Představitelé chemických podniků avizují nedostatek investičních prostředků pro potřebné modernizace a realizaci opatření k zavádění principů Průmysl 4.0.**
Pro kontinuální procesy velmi finančně nákladné jakékoliv nadstavby řídicích systémů, instalace online měření složení jednotlivých proudů přímo v jednotkách nebo zavedení tzv. trenažerů pro operátory.
V současnosti máme cca. 30 až 40 let staré technologie a jejich modernizace je taktéž velmi finančně nákladná.
- **Nedostatek kvalifikovaných pracovníků v chemických oborech**
- **Vysoký stupeň regulace v chemickém průmyslu (pokračující zpřísnování legislativy např. v oblasti mikroplastů, CLP, REACH, PFAS.)**

K alespoň částečné kompenzaci dopadů nutných opatření se státy silně zadlužují, zvyšuje se inflace, je třeba počítat se zvýšením nezaměstnanosti, problémy vyvolané suchem zejména v zásobování potravinami a v obnově lesů zničených kůrovcovou kalamitou.

Také znatelné signály zpomalování Evropské ekonomiky (např. v automobilovém průmyslu) se ještě drastičtěji promítají do prognóz budoucího vývoje světově i české ekonomiky.

Nové výzvy

- Zkušenosti z boje s pandemií ukazují na potřebu zvýšení soběstačnosti ČR, potravinách, agrochemikáliích a dalších chemických produktů
- Možnost využití existující vědecko-technické základny ČR k urychlení obnovy ekonomiky
- Požadavek větší podpory státu a EU pro implementaci modernizace výrobních technologií a zavádění Průmyslu 4.0.
- Je čas nastolit otázku podpory vývoje a výroby moderních hnojiv a dalších chemikálií pro zemědělství. Tato problematika je dlouhodobě jak v EU, tak i v ČR podceňována.
- Prosazovat hospodárné využívání odpadní biomasy jako jednoho pilíře cirkulární ekonomiky spolu s náhradou ubývajících fosilních surovin

- Důležitá je budoucí role chemického průmyslu pro zlepšení zadržování vody v krajině (s nutností odlišení specifík pro ornou půdu, trvalých travních porostů a lesních pozemků) a zlepšování kvality půdy a odebírání CO₂ z atmosféry.
Jako příklad aktivity členů SUSCHEM CZ lze uvést vývoj biouhlu (biocharu) na Ústavu chemických procesů AV, v.v.i. nebo vývoj Super absorbentů v Synthomeru a.s. Sokolov.

Strategie spolupráce

Splnění cílů SUSCHEM CZ vyžaduje rozvíjet efektivní spolupráci s celou řadou partnerů jak v ČR, tak v zahraničí. Především se jedná o výrazné rozšíření spolupráce s hlavními aktéry v chemickém průmyslu a v navazujících strategických odvětvích jako je energetika, automobilový a elektrotechnický průmysl, zemědělství, ale také s MSP, které již v minulých letech prokázaly velký inovační potenciál.

Cílem je maximalizovat využití české výzkumné základny pro inovace s vyšším řádem a urychlení obnovy české ekonomiky.

Jedná se i o další rozvoj aktivní spolupráce s dalšími TP v řadě oblastí jako je výroba a zpracování plastů, vodíková TP, ČTP pro biopaliva, ČTP Udržitelná energetika, Česká membránová platforma a některé další. Tato spolupráce může sehrát důležitou roli zejména v oblasti průnikových technologií.

V plánu je i pokračování spolupráce s Českou společností průmyslové chemie, zejména při organizování Mezinárodní chemicko-technologické konference ICCT, která poskytuje prostor pro mezinárodní spolupráci mezi podniky, vysokými školami a výzkumnými pracovišti. Důležité bude dále rozvíjet spolupráci s velkými výzkumnými infrastrukturami.,

V souladu s Inovační strategií ČR, 2019–2030, která klade důraz na akceptaci požadavků průmyslových subjektů, je třeba řešit problém nedostatečné motivace průmyslových podniků k využívání akademických výstupů výzkumu. Nejde přitom pouze o podniky se zahraniční majetkovou účastí, ale i velké české firmy. Je skutečností, že evropské velké chemické koncerny využívají všechny možnosti navrhování témat pro nové projekty např. v rámci Horizon 2020+, nebo Horizon Europe. Obvykle mají zastoupení svých zástupců v přípravných výborech programových výzev, které se často již připravují na míru konstitujícím se konsorciím. Bez systémové podpory na nejvyšších místech nelze dosáhnout většího zastoupení českých vědců a odborníků v těchto strukturách.

Přínosem může být i intenzivní spolupráce s Českou společností chemickou a přes ní i spolupráce s Evropskou chemickou společností IUPAC (International Union of Pure and Applied Chemistry).

Další potřebný rozvoj tzv. start-up firem vyžaduje spolupráci s komerčními korporacemi a potenciálními soukromými investory.

Tradičně důležitá je spolupráce s SCHP ČR, MPO ČR, MZP ČR, s TAČR a v oblasti boje proti suchu i s Agrární komorou ČR.

Při řešení problematiky substituce nebezpečných látek a při řešení otázek recyklace starých materiálů (zejména plastů) plánujeme spolupracovat s odborníky SCHP ČR, MPO ČR a dalšími vybranými akademickými institucemi.

Za významnou roli platformy lze považovat poskytování podkladů, resp. zapojení se do možných dopadových studií pro státní orgány při řešení problematiky optimalizace regulací chemického průmyslu a řešení uplatnění EGD.

Důležitou součástí spolupráce s členskou základnou SUSCHEM CZ je oblast zajištění spolufinancování činnosti a to jak využitím dotačních titulů tak i smluvními projekty s průmyslovými partnery.

Závěry

Nastupující pokles výroby chemického průmyslu v EU vytvářejí zcela nové výzvy pro vypracování správných strategií nového rozvoje. V nejbližších letech, kdy nebude dostatek finančních prostředků na nové významné investice bude třeba maximálně využít již vybudovanou vědeckotechnickou základnu a urychlit zavádění poznatků vědy a techniky do praktického života. Další rozhodnou veličinou bude postupné představování a implementace EGD.

Vzhledem k naléhavosti řešení zcela nových problémů současné doby a příštích let se TP SUSCHEM rozhodla, že bude pokračovat v potřebných aktivitách pro zachování udržitelnosti české chemie.

Považuje za důležité, aby česká chemie výrazně přispěla ke zvýšení potravinové soběstačnosti, k lepšímu zadržování vody v krajině, k efektivnímu hospodaření s vodou, ke zkvalitňování životního prostředí, zlepšení zdraví obyvatelstva, využila stávající základnu VaV k rychlejšímu zavádění výsledků do praxe, a to nejenom v rámci chemického průmyslu, ale i v dalších odvětvích.

Nadále bude sledovat možnosti udržitelné ochrany životního prostředí, postupný přechod od liniového k cirkulárnímu hospodaření, dalšího uplatňování digitalizace a umělé inteligence.

Chemický průmysl může být katalyzátorem zvýšení výkonu české ekonomiky a transformačních změn. Pro svůj rozvoj nicméně potřebuje více meziodvětvové a mezioborové spolupráce. Průmysl potřebuje i silnější podporu od tvůrců politik, aby rychle přijali inovace od výzkumu až po implementaci. Jedním z nejdůležitějších činitelů je posun myšlení o tom, co je možné, a jak toho dosáhnout. SUSCHEM CZ je dobrým příkladem spolupráce malých a velkých společností, vědců, univerzit a obchodních organizací a může významně přispět k udržitelné chemii na evropské úrovni.

Čekají nás velké zásadní změny jako postupný přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku, rozvoj nových zdrojů energií, efektivní využívání energií a vody.

To si vyžaduje poměrně členitý program VaVaI, který však vyžaduje svůj čas, koncentraci prostředků a sil na řešení hlavních strategických výzev, ale také výrazné změny v myšlení lidí.

Seznam použitých zkratk

API Praha	Agentura pro podnikání a inovace
CEFIC	The European Chemical Industry Council
ČR	Česká republika
EGD	European Green Deal
EU	Evropská unie
ETP SusChem	Evropská technologická platforma pro udržitelnou chemii

IAP	Implementační akční plán
IUPAC	Mezinárodní unie pro čistou a užitou chemii
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MSP	Malé a střední podniky
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
PCB	Polychlorované bifenylly
PR	Public relations
SCHP ČR	Svaz chemického průmyslu ČR
SIRA	Strategické inovační a výzkumné agenda
SUSCHEM CZ	Česká technologická platforma pro udržitelnou chemii (ČTP SUSCHEM)
SVA	Strategická výzkumná agenda
SVHC	Skupina látek podléhajících povolení, látky vzbuzující mimořádné obavy
REACH	Nařízení EU k registraci, evaluaci a autorizaci chemických látek
RIS3	Výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci
RVVI	Rada pro výzkum, vývoj a inovace
TA ČR	Technologická agentura ČR
TP	Technologická platforma
VaV	Výzkum a vývoj
VaVaI	Výzkum, vývoj a inovace
WHO	Světová zdravotnická organizace